

DOI: 10.59560/18291155-2024.4-.88

ԱՆԱՀԻՏ ՉԱԽՈՅԱՆ

ՀՀ ՆԳՆ փրկարար ծառայության
ծառայության կազմակերպման
վարչության ավագ հրահանգիչ,
Հայ-ռուսական համալսարանի
իրավունքի տեսության և
սահմանադրական իրավունքի
ամբիոնի հայրորդ

**ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՐՑԵՐԸ ԱՅԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՀԵՏ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹՅԱՄԲ**

Ամփոփագիր

«Փրկարարական ծառայության կազմակերպման իրավական հիմնահարցերը այլ ծառայությունների հետ համեմատությամբ» վերտառությամբ հողվածի արդիականությունը պայմանավորված է պետական կառավարման համակարգի բարեփոխումների իրականացման արդյունքում առաջացած հակասությունների և ներկայումս գործող մի շարք իրավական ակտերում առկա հիմնախնդիրների կարգավորման անհրաժեշտությամբ:

Փրկարարական ծառայության գործառույթների իրականացման արդյունավետությունը կախված է մի շարք գործոններից, մասնավորապես՝ սկսած կադրերի ընտրությունից, ծառայության անցման և աշխատանքային հարաբերությունների ճիշտ կազմակերպումից, միջոցառումների իրականացման ընթացքում քաղաքացիական հասարակության բոլոր շերտերի և բոլոր մարմինների մասնակցությունից մինչև բուն փրկարարական աշխատանքների իրականացումը և հետևանքների վերացումը:

Հոդվածում քննարկվում են փրկարարական ծառայության վրա քաղաքացիական ծառայության իրավակարգավորումների տարածման անհնարինության, այլ ուժային կառույցների հետ գործառույթների համընկնման, գործնականում օրենսդրությամբ ծառայություններին վերապահված գործառույթներից բխող առանձնահատկությունների և հիմնախնդիրների հետ կապված հարցերը:

Հիմնաբառեր. փրկարարական ծառայություն, քաղաքացիական ծառայություն, զինծառայող, պաշտպանություն, անվտանգություն:

1. Քաղաքացիական ծառայության իրավակարգավորումների տարածումը փրկարարական ծառայության վրա

«Փրկարար ծառայության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2020 թվականի հունվարի 21-ի ՀՕ-19-Ն օրենքով «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքում կատարված փոփոխությունների արդյունքում փրկարարական ծառայողների աշխատանքային հարաբերություններին վերաբերող մի շարք հարցեր ներկայումս կարգավորվում են «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքով: Նշված իրավակարգավորումները խնդրահարույց և անհամատեղելի են փրկարարական ծառայության առանձնահատկությունների հետ, որոնց գործնական կիրառումը հանգեցնում է մի շարք խնդիրների:

Մասնավորապես.

1. «Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ Փրկարար ծառայության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ Սահմանադրությամբ, ՀՀ միջազգային պայմանագրերով, սույն օրենքով, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքով, «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքով, ՀՀ այլ օրենքներով ու իրավական ակտերով¹:

¹ Տե՛ս «Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 08.07.2005 թ.
URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190366>

«Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետական ծառայությունն ընդգրկում է քաղաքացիական ծառայությունը, դիվանագիտական ծառայությունը, մաքսային ծառայությունը, հարկային ծառայությունը, փրկարար ծառայությունը, զինվորական ծառայությունը (բացառությամբ օրենքով սահմանված պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի միջոցով իրականացվող շարքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության), ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայությունը, ոստիկանությունում ծառայությունը, քրեակատարողական ծառայությունը, դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայությունը, դատական կարգադրիչների ծառայությունը¹: Այսինքն, **քաղաքացիական ծառայությունը** և **փրկարար ծառայությունը** պետական ծառայության առանձին և ինքնուրույն տեսակներ են, և փրկարարական ծառայությունը, ելնելով օրենքով իր առջև դրված խնդիրների և գործառույթների առանձնահատկություններից, առավել մոտ է զինվորական ծառայությանը: Հետևաբար, փրկարարական ծառայության, որպես պետական ծառայության առանձին տեսակի, կազմակերպման և գործունեության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև փրկարարական ծառայողների աշխատանքային հարաբերությունները պետք է կարգավորվեն ոչ թե «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքով, այլ՝ բացառապես «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքով:

«Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ փրկարար ծառայության պաշտոնների խմբերում պաշտոնների դասակարգումն իրականացվում է փրկարար ծառայության պաշտոնների անվանացանկով: Անվանացանկը հաստատում և (կամ) փոփոխում է համապատասխան նախարարը, և վարվում է «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքով սահմանված կարգով²:

¹ Տե՛ս «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 23.03.2018 թ. URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=194977>

² Տե՛ս «Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 08.07.2005 թ. URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190366>

Այս առումով հարկ է նշել, որ «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ հանրային ծառայության պաշտոնը հաստիքային միավոր է, որը նախատեսված է պետական ծառայության առանձին տեսակների համար նախատեսված պաշտոնների անվանացանկով: «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 2-րդ հոդվածը սահմանում է, որ հանրային ծառայության առանձին տեսակների կազմակերպման և գործունեության առանձնահատկությունները սահմանվում են համապատասխան օրենքներով:

Միաժամանակ, «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է օրենսդիր, գործադիր, դատական իշխանության մարմիններում, Հանրապետության նախագահի աշխատակազմում, դատախազությունում, քննչական մարմիններում, անկախ պետական մարմիններում, ինքնավար մարմիններում, Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմում, ինչպես նաև Կառավարությանը, վարչապետին և նախարարություններին ենթակա պետական մարմիններում (այսուհետ՝ համապատասխան մարմին) քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անվանացանկով նախատեսված պաշտոն զբաղեցնող անձանց վրա: Պետական ծառայության պաշտոնը համարվում է առանձնահատկություն ունեցող, եթե այն չի ընդգրկվում քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անվանացանկում¹: «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի 5-րդ հոդվածով կարգավորվում են քաղաքացիական ծառայության պաշտոնի անվանացանկը հաստատելու (փոփոխելու) հետ կապված հարաբերությունները: Նշված իրավակարգավորումները կիրառելի չեն փրկարարական ծառայության պաշտոնների անվանացանկի հաստատման (փոփոխման) հետ կապված հարաբերությունների նկատմամբ, քանի որ փրկարարական ծառայության պաշտոնը, ելնելով փրկարարական ծառայության գործունեության բնույթից և ուղղություններից, որպես պետական ծառայության պաշտոն,

¹ Տե՛ս «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 23.03.2018 թ. / URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=193796>

ունի առանձնահատկություն և չի ընդգրկվում քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անվանացանկում (քաղաքացիական ծառայության պաշտոնը քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անվանացանկով նախատեսված հաստիքային միավոր է):

«Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ փրկարարական ծառայողի տեղափոխման, փոխադրման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքով սահմանված կարգով¹:

Մինչդեռ պայմանագրային զինծառայողի՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարության, ազգային անվտանգության ծառայության, ոստիկանության, պետական պահպանության ծառայության և փրկարար ծառայության համակարգերում տեղափոխվելու և հետագա ծառայությունը շարունակելու իրավակարգավորումները սահմանվում են «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածով:

Օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում փրկարարական ծառայության վրա քաղաքացիական ծառայության վերաբերյալ իրավակարգավորումների տարածման քաղաքականության արդյունքում «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքով սահմանվեց փրկարարական ծառայության անցնելու մրցույթային կարգ: «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքի 29-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ փրկարարական ծառայողները ծառայության անցնում են մրցույթի արդյունքներով: Մրցույթի ժամանակ ստուգվում է մասնակցի մասնագիտական և ֆիզիկական պատրաստվածությունը: Մրցույթի անցկացման կարգը սահմանում է Կառավարությունը: Նույն հոդվածի 8-րդ մասը սահմանում է, որ փրկարարական ծառայողների առաջխաղացումն իրականացվում է սույն օրենքով սահմանված մրցույթի արդյունքների հիման վրա:

Այս առումով հարկ է նշել, որ «Ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով ծառայության անցնելու մրցույթային կարգ սահմանված չէ:

¹ Տե՛ս «Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 08.07.2005 թ. URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190366>

«Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» օրենքով սահմանվում է զինծառայողի բարձր պաշտոնի նշանակում մրցույթի արդյունքներով, սակայն նշված կարգավորման շրջանակներում մրցույթային կարգը իմպերատիվ (պարտադիր) բնույթ չի կրում:

«Ոստիկանությունում ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսվում է ոստիկանության ծառայողների պաշտոնի նշանակման ինչպես արտամրցույթային, այնպես էլ մրցույթային կարգ, այն էլ միայն ոստիկանության ավագ և գլխավոր խմբերի թափուր պաշտոններում: Մինչև ոստիկանության թափուր պաշտոնի համար մրցույթ հայտարարելը՝ երկշաբաթյա ժամկետում, տվյալ պաշտոնում նշանակելու իրավասություն ունեցող պաշտոնատար անձն իրավասու է տվյալ թափուր պաշտոնում սույն օրենքով սահմանված կարգով նշանակելու տվյալ պաշտոնի համար ներկայացվող պահանջները բավարարող ոստիկանության ծառայողին: Ընդ որում, ոստիկանության ավագ և գլխավոր խմբերի թափուր պաշտոնները մրցույթի արդյունքներով զբաղեցվում են միայն օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում արտամրցույթային կարգով նշանակում չկատարվելու դեպքում:

Մինչդեռ, «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքը սահմանում է պարտադիր մրցույթային կարգ փրկարարական ծառայության բոլոր պաշտոնների խմբերում թափուր պաշտոն զբաղեցնելու համար:

Քննարկվող իրավակարգավորումները գործնականում առաջացնում են խոչընդոտներ փրկարարական ծառայության թափուր պաշտոնների մրցույթային կարգով համալրման հետ կապված, արդյունքում ունենում ենք Փրկարար ծառայությունում զգալի քանակությամբ թափուր պաշտոնների թերհամալրում, ինչն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում ստորաբաժանումների առջև դրված խնդիրների (մարդկանց կյանքի փրկության, առողջության և գույքի պահպանության, պետության պաշտպանության, քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների և փրկարարական, վթարային փրկարարական, անհետաձգելի վթարավերականգնողական, հրդեհաշիջման աշխատանքների կատարման և այլն) արդյունավետ իրականացման, ընդհանուր առմամբ, վերջիններիս մարտունակության վրա:

Փրկարար ծառայության թափուր հաստիքների գերակշիռ մասը կազմում են կրտսեր խմբի հաստիքները, մասնավորապես՝ վարորդ, հրշեջ-փրկարար, ավագ հրշեջ-փրկարար, օղակի հրամանատար, հերթափոխի պետ, հրածիգ, ինչպես նաև կան սպայական խմբի թափուր հաստիքներ: Նշված հաստիքների համալրման խնդիրը կայանում է նրանում, որ համաձայն «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքի 29-րդ հոդվածի՝ փրկարարական ծառայությունում ընդունելությունն և պաշտոնի առաջխաղացումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2020 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 1244-Ն որոշմամբ սահմանված՝ մրցութային կարգով: Մրցութի մասնակիցները հիմնականում չեն կարողանում հաղթահարել մրցութի անցողիկ շեմը (թեստավորման փուլ և հարցազրույցի փուլ), քանի որ նշված պաշտոններին հավակնող քաղաքացիները կամ ծառայողները տեսական գիտելիքները ձեռք են բերում պրակտիկ կիրառման ընթացքում:

2. Այլ ուժային կառույցների հետ օրենսդրությամբ վերապահված գործառույթների համընկնման առանձնահատկությունները

«Փրկարար ծառայության մասին» օրենքի համաձայն՝ Փրկարար ծառայությունը արտակարգ իրավիճակներում և ռազմական դրության ժամանակ իրականացնում է մարդկանց կյանքի փրկումն ու առողջության պահպանումը, մասնակցում է ՀՀ պաշտպանությանը, իր լիազորությունների շրջանակներում մասնակցում է ՀՀ սահմանամերձ տարածքներում հակառակորդի դիվերսիոն-հետախուզական խմբերի դեմ պայքարին, մարտական գործողությունների և զենքի կիրառման հետևանքներից բնակչության պաշտպանությանը, կապտաժների, կամուրջների և այլ կարևորագույն նշանակության օբյեկտների պահպանությանը, կազմակերպում և իրականացնում է փրկարարական, վթարային փրկարարական, անհետաձգելի վթարավերականգնողական և հրդեհաշիջման աշխատանքներ, իրականացնում է հումանիտար արձագանքման կազմակերպումը, մասնակցում է ՀՀ վրա զինված հարձակման դիմակայմանը, Ջինված ուժերի գլխավոր շտաբի հետ

համաձայնեցնում է ծառայության՝ պատերազմի ժամանակ գործելու և զորահավաքային պատրաստականության խնդիրները:

«Պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի՝

- 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի համաձայն՝ **պետության ռազմական անվտանգության համակարգը** պաշտպանության ոլորտի վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության, պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց, զինված ուժերի, այլ զորքերի, զինված ուժերի միացյալ կազմավորումների, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի, աշխարհագորի, ինչպես նաև ռազմաարդյունաբերական համալիրի և ռազմական անվտանգության խնդիրների լուծման գործառույթներ իրականացնող, ներառյալ՝ զորահավաքային առաջադրանքներ ունեցող կազմակերպությունների **ամբողջությունն է**:

- 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի համաձայն՝ քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերը քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումներն են:

- 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ պաշտպանության կազմակերպումը խաղաղ ժամանակ ներառում է անհրաժեշտ կառուցվածքով, թվակազմով, ժամանակակից սպառազինությամբ, ռազմական և այլ տեխնիկայով ու գույքով համալրված, բարձր մարտունակություն և պատրաստականություն ունեցող զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումների ստեղծումը, զարգացումը, աշխարհագորի համակարգի ստեղծումը, ինչպես նաև դրանց ծավալման և կիրառման պլանավորումը:

- 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 9-րդ կետի համաձայն՝ Ձորահավաքային նախապատրաստությունը ներառում է զորահավաքային պլանների կատարման, զինված ուժերի և այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական

մարմնի ուժերի զորահավաքային ծավալման, աշխարհագրի պատրաստության, պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի ու տեղեկատվության համակարգերի գործունեությունը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի փոխադրման ապահովման նպատակով ուսումնավարժական հավաքների ու պարապմունքների անցկացումը.

- 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ պաշտպանության կազմակերպումը ՀՀ վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության և ռազմական գործողությունների պայմաններում ներառում է զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի փոխադրումն անհրաժեշտ մարտական պատրաստականության վիճակի, պատերազմական ժամանակաշրջանի կազմի և կառուցվածքի, աշխարհագրի կիրառումը: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերն անցնում են զինված ուժերի հրամանատարության օպերատիվ ենթակայության ներքո.

- 15-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ զինված ուժերի նպատակն է ՀՀ պաշտպանության ռազմական բաղադրիչի ապահովումը , իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ Ձինված ուժերի խնդիրներն են մասնակցությունն արտակարգ իրավիճակների կանխման, հնարավոր հետևանքների նվազեցման և վերացման աշխատանքներին ու քաղաքացիական պաշտպանության, տարահանման, որոնողափրկարարական, փրկարարական, վթարավերականգնողական, ինչպես նաև օրենքով սահմանված այլ միջոցառումների: Սույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ Ձինված ուժերը կազմված են զինվորական կառավարման կենտրոնական մարմնից՝ զինված ուժերի գլխավոր շտաբից, զինվորական կառավարման այլ մարմիններից, զորամիավորումներից,

միավորումներից, զորատեսակներից և զորամասերից, զինվորական հաստատություններից և զինվորական այլ կազմավորումներից: Պատերազմի կամ ռազմական դրության ժամանակ զինված ուժերի կազմում ընդգրկվում են նաև այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերը¹:

«Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» օրենքը սահմանում է, որ ռազմական դրություն հայտարարվելու ամբողջ ժամկետի ընթացքում կարող են իրականացվել փրկարար ծառայության ստորաբաժանումների համալրում, լիակատար մարտական պատրաստականության փոխադրում և «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» օրենքով սահմանված միջոցառումների իրականացում²: Ռազմական դրության իրավական ռեժիմն ապահովելու նպատակով օգտագործվում են նաև քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների ուժերն ու միջոցները:

«Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումները մշտական պատրաստության ստորաբաժանումներ են՝ համալրված փրկարարական ծառայողներով, հատուկ տեխնիկայով, հանդերձանքով, անհատական պաշտպանության միջոցներով, նախատեսված են մարտական գործողությունների ընթացքում կամ այդ գործողությունների հետևանքների վերացման ժամանակ բնակչությանը, կազմակերպություններին պաշտպանելու և ՀՀ պաշտպանությանը մասնակցելու համար³:

¹ Տե՛ս «Պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 15.11.2017 թ.

URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=191089>

² Տե՛ս «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 05.12.2006 թ.

URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=147114>

³ Տե՛ս «Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 31.03.2004 թ.

URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190385>

«Արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2018 թվականի օգոստոսի 3-ի N 890-Ա և «Արտակարգ պաշտպանության նախարարի 2018 թվականի հուլիսի 16-ի N 9-Ա «Միևնույն կայազորի տարածքում տեղակայված «Արտակարգ իրավիճակների նախարարության փրկարար ծառայության և «Հինված ուժերի ստորաբաժանումների միջև փոխհամագործակցության կարգը սահմանելու մասին» համատեղ հրամանի համաձայն ՓԾ և ՁՈՒ ստորաբաժանումների փոխհամագործակցությունը կազմակերպվում է հետևյալ հիմնական ուղղություններով՝

- ազդարարում և տեղեկատվության փոխանակում.
- ուժերի և միջոցների տրամադրում.
- բնակչության տարահանման միջոցառումների իրականացում.
- ճառագայթային, քիմիական, մանրէաբանական, օդային և ինժեներական հետախուզության իրականացում.
- հրդեհաշիջման, փրկարարական աշխատանքների իրականացում.
- մարդկանց ու տեխնիկայի սանիտարական և հատուկ մշակման աշխատանքների իրականացում.
- հատուկ օբյեկտների պահպանություն (ջրամբարներ, ջրաղբյուրներ, կապտաժներ, կամուրջներ).
- մասնակցություն հակառակորդի կողմից ներթափանցված դիվերսիոն-հետախուզական խմբերի հայտնաբերման, շրջափակման և վնասազերծման գործողություններին.
- պաշտպանիչ մատույցների և դիրքերի կառուցման աշխատանքների կատարում.
- ըստ անհրաժեշտության ականապատ տարածքների հայտնաբերման, հետախուզման, արգելանշանների տեղադրման, ականազերծման միջոցառումների և տարածքների հսկողության աշխատանքների իրականացում.
- վթարների, տարերային այլ աղետների և խոցման օջախներում տուժածներին առաջին բժշկական օգնության ցուցաբերում.

- պայթյունավտանգ զինամթերքի, պայթուցիկ նյութերի (պայթյունավտանգ առարկաներ, ինքնաշեն պայթուցիկ սարքեր) վնասազերծման, տեղափոխման և ոչնչացման աշխատանքների իրականացում.

- ՓԾ ստորաբաժանումների անձնակազմի հետ կրակային (հրաձգային) պատրաստության գործնական պարապմունքների կազմակերպում և անցկացում տվյալ կայազորի տարածքում տեղակայված ՁՈՒ ստորաբաժանման զորային հրաձգարանում կամ զորավարժադաշտում (ուսումնական կենտրոնում), այդ թվում՝ գործնական հրաձգության համար անհրաժեշտ զենքի և զինամթերքի տրամադրում.

- բարձր լեռնային պայմաններում ծառայության անցնող զինծառայողների հետ անվտանգության և վարքագծի կանոններն ուսուցանելու համար հրահանգիչների պատրաստում.

- ռազմական գործողությունների գոտուց (տեղամասից, շրջանից) զոհվածների (մահացածների) մարմինների դուրսբերում:

Վերլուծելով վերը նշված իրավական ակտերով սահմանված իրավանորմերը՝ կարելի է փաստել, որ փրկարարական ծառայությունն իր գործառույթների իրականացման ժամանակ թե՛ խաղաղ պայմաններում, թե՛ հատուկ իրավական ռեժիմների պայմաններում մշտապես առնչվում և համագործակցում է այլ ուժային կառույցների հետ, և նշված կառույցներից որևէ մեկի գործառույթները չեն կարող իրականացվել առանց մնացած կառույցների հետ համագործակցության, և, իրապես, համոզվում ենք, որ **պետության անվտանգության համակարգը օրենսդրությամբ ընդհանուր գործառույթներ վերապահված մարմինների և ուժերի փոխկապակցված ամբողջությունն է:**

3. Եզրակացություն

Ամփոփելով վերոշարադրյալը՝ գալիս ենք այն եզրահանգմանը, որ «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքով, Փրկարարական ծառայության կանոնագրքով, «Պաշտպանության մասին», «Ռազմական դրության

իրավական ռեժիմի մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների մասին» օրենքներով փրկարարական ծառայողների առջև դրված խնդիրների կատարման արդյունավետության համար անհամատեղելի է փրկարարական ծառայության վրա քաղաքացիական ծառայության վերաբերյալ իրավակարգավորումների տարածումը:

Թվարկված և օրենսդրական այլ խնդիրների արդյունավետ կատարումը, բնակչության կենսագործունեության ապահովումը կարող է հնարավոր դառնալ փրկարարական ծառայողների մշտական մարտական և մասնագիտական պատրաստության բարձրացման և կատարելագործման արդյունքում, ինչն իր հերթին ենթադրում է փրկարարական ծառայության եթե ոչ ամբողջական ծավալով, ապա առնվազն որոշակի մասնագիտական ստորաբաժանումների առավել ուժգնացում:

Օգտագործված նորմատիվ իրավական ակտերի և գրականության ցանկ

1. «Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190366>
2. «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=194977>
3. «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=193796>
4. «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=195590>
5. «Պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք (10.10.2024 թ.)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=191089>

6. «Ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=195409>

7. «Ոստիկանությունում ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (30.09.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190384>

8. «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենք (10.10.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=147114>

9. «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք (10.10.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=176679>

10. «Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների մասին» ՀՀ օրենք (10.10.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190385>

11. ՀՀ կառավարության 2020 թվականի հուլիսի 23-ի «Փրկարար ծառայության պաշտոն զբաղեցնելու մրցույթի անցկացման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1244-Ն որոշում (30.09.2024 թ.)

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=180064>

12. ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2018 թվականի օգոստոսի 3-ի N 890-Ա և ՀՀ պաշտպանության նախարարի 2018 թվականի հուլիսի 16-ի N 9-Ա «Միննույն կայազորի տարածքում տեղակայված Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության փրկարար ծառայության և Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի ստորաբաժանումների միջև փոխհամագործակցության կարգը սահմանելու մասին» համատեղ հրաման:

ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ СПАСАТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ В СРАВНЕНИИ С ДРУГИМИ СЛУЖБАМИ

Аннотация

Актуальность данной статьи обусловлена необходимостью разрешения противоречий, возникших в результате изменений в ходе реализации реформ системы государственного управления, и проблем, существующих в ряде действующих в настоящее время правовых актов.

Эффективность реализации функций спасательной службы зависит от ряда факторов, в частности, начиная с подбора кадров, правильной организации поступления на службу и трудовых отношений, участие всех слоев гражданского общества и всех органов в осуществлении мероприятий, вплоть до проведения спасательных работ и ликвидации последствий.

В статье рассматриваются вопросы, связанные с невозможностью распространения правового регулирования гражданской службы на спасательную службу, совпадением функций спасательной службы с функциями других властных структур, особенностями и проблемами, вытекающими из возложенных законодательством на службу функций, на практике.

Ключевые слова: спасательная служба, госслужба, военнослужащий, оборона, безопасность.

LEGAL ISSUES OF ORGANIZING A RESCUE SERVICE IN COMPARISON WITH OTHER SERVICES

Annotation

The relevance of this article is due to the need to settle the contradictions that arose as a result of the changes during the implementation of the reforms of the

state administration system and the problems existing in a number of legal acts currently in force.

The effectiveness of the implementation of the functions of the rescue service depends on a number of factors, in particular, starting with the selection of personnel, the correct organization of service transition and labor relations, the participation of all levels of civil society and all bodies during the implementation of the measures, until the actual rescue operations and the elimination of the consequences.

The article discusses the issues related to the impossibility of extending the legal regulations of the civil service to the rescue service, the overlapping of functions with other power structures, the specificities and problems arising from the functions assigned to the services in practice by legislation.

Keywords: rescue service, civil service, military, defense, security.

Հոդվածը հանձնված է խմբագրություն 25.12.2024թ., տրվել է գրախոսության 26.12.2024թ., ընդունվել է տպագրության 11.01.2025թ.: